

Мазур Х. В., Шведа Н. І., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: **Малярчук Н. В.**, к.ю.н.

РОЛЬ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ

З прийняттям нової Конституції, Україна зробила спробу здійснити перехід у сфері гарантій прав особи, та і загалом у правовій галузі, до демократичної системи, що базується на верховенстві права. Однак, як свідчить досвід інших демократичних країн, єдиного шляху захисту і здійснення прав людини, необхідних для збереження демократії, не існує. Слід також зазначити, що Конституція України чітко не прописує методу гарантування певних прав та процедур, тож багато з них залежить від майбутніх законів, які визначатимуть ці деталі. У такий спосіб Конституція залишила декілька ключових питань відкритими для дискусії під час підготовки цих законів. Серед таких питань є роль суду присяжних в Україні.

Конституція гарантує право на розгляд справи судом присяжних, проте ні Конституція, ні Закон України «Про судоустрій України» 2001 року не встановлюють процедур, необхідних для суду присяжних. Новий закон «Про судоустрій і статус суддів» 2010 року також не торкається цього питання. Така ситуація веде до руйнування конституційної гарантії.

Так, на сьогодні у нашій державі поняття суду присяжних далі Конституції не пішло. Представники парламентських політичних партій у різні роки заявляли суперечливі тези щодо цього питання. І хоча з кожним роком довіра українців до судів падає все більше, законодавці вважають, що впровадження радикальних змін у судочинство для України недоречне.

Участь присяжних у розгляді справ спрямована на реалізацію принципу колегіальності у правосудді. Забезпечення їх участі у функціонуванні органів судової влади є ознакою демократичності, являє собою один із заходів соціального контролю за законністю і справедливістю діяльності суддів. Проте механізму реалізації та функціонування даного інституту досі не було закріплено ні в кримінальному, ні в цивільному судочинстві.

Новий КПК встановлює наступні випадки участі присяжних в кримінальному провадженні:

- в суді першої інстанції щодо злочинів, за вчинення яких передбачено довічне позбавлення волі, - судом присяжних у складі двох професійних суддів та трьох присяжних (за клопотанням обвинуваченого);
- в кримінальному провадженні стосовно кількох обвинувачених, – стосовно всіх обвинувачених, якщо хоча б один з них заявив клопотання про такий розгляд [2, с. 168].

Відповідно до останньої редакції КПК кримінальне провадження в суді першої інстанції щодо злочинів, за вчинення яких передбачено довічне позбавлення волі може здійснюватися за клопотанням обвинуваченого судом присяжних у складі двох професійних суддів та трьох присяжних.

Суд присяжних покликаний забезпечити реалізацію конституційних засад судочинства: незалежності суддів, змагальності, гласності тощо. Суд присяжних позитивно впливатиме на якість досудового слідства (слідчі розумітимуть, що всі недоліки слідства викриватимуться в ході змагального процесу і суд не візьме на себе роль слідчого, тому вони вживатимуть заходів до виявлення всіх обставин – як тих, що викривають, так і тих, які виправдовують особу, притягнуту до відповідальності); на покращення роботи прокурорів, які в судових засіданнях повинні вміти проводити допити підсудних, потерпілих, свідків, аналізувати докази, виступати в дебатах [3].

Основною ідеєю суду присяжних є те, що пересічного громадянина судять такі ж громадяни – без спеціальних знань в галузі права. Класичне пояснення необхідності інституту присяжних – це захист громадянина від свавілля державних органів та право на суд рівних собі. Присяжні в першу чергу керуються совістю і своїм баченням реалій суспільного життя, а не жорсткими рамками норм права.

Суд присяжних дозволяє уникнути однобічності при розгляді справи та винесенні рішення. Крім того, у деяких випадках при розгляді справи професійні судді можуть бути менш об'єктивними, ніж суд присяжних, оскільки в останніх відсутнє упереджене ставлення до обвинуваченого [3].

Розгляд справ судом присяжних сприятиме зростанню довіри суспільства до судових органів та збереже зацікавленість цього суспільства в ефективності судочинства.

Безумовно, запровадження інституту присяжних у національну систему правосуддя потребує узгодження багатого досвіду демократичних країн світу з кращими традиціями судочинства, правовими звичаями та менталітетом народу нашої держави. Суд присяжних покликаний виступати справді демократичним інститутом, дієвим важелем у провадженні законного, справедливого й ефективного судочинства.

Та найважливішим є те, що при такому високому антирейтингу, який має сьогодні судова влада в Україні запровадження суду присяжних дасть змогу безумовно покращити рівень довіри суспільства до судів. Це також дасть змогу підвищити рівень загальної правової культури, виробити у нас почуття поваги до права та до держави загалом за надану можливість безпосередньо брати участь у здійсненні правосуддя.

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України – 2012. – Ст. 356.
3. Судова влада України – офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vnm.vn.court.gov.ua/sud0232/inf_grom/60189/

УДК 341.226:347.822.4(043.2)

Нечипорук М. Ю., студентка,
Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Антоненко М. М., асистент

БЕЗПЕКА ПОЛЬОТІВ НА АВІАЦІЙНОМУ ТРАНСПОРТІ

Серед важливих завдань, які вирішує цивільна авіація, забезпечення безпеки польотів займає особливе місце. З соціальної точки зору безпека польотів зачіпає перш за все право на безпеку людини. Запровадження в експлуатацію якісно нових дорогих повітряних суден великої пасажиромісткістю значно загостило її як в економічному, так і в соціальному аспектах. Проблема безпеки польотів, незважаючи на стрімкий науково-технічний прогрес у галузі авіаційної техніки, набула в наш час виключної соціальної гостроти. Це пояснюється кількістю та характером аварій і катастроф. За 2010 рік з багатодвигунними повітряними суднами було зареєстровано 29 авіаційних подій. В результаті цих катастроф загинуло 831 людина в літаках і 6 чоловік на землі. Щорічно з 2000 по 2009 роки в середньому відбувалася 31 авіаційна подія, в яких гинуло по 810 чоловік [1].

За даними Міжнародної організації цивільної авіації, відносні показники рівня безпеки польотів у вітчизняній галузі цивільної авіації значно гірші від середніх загальносвітових показників. Проблема безпеки перевезень авіаційним транспортом дуже важлива, тому що вона пов'язана із значними збитками соціального та економічного характеру. Моральні збитки у зв'язку з травматизмом чи загибеллю людей, втрата іміджу авіатранспортних підприємств, втрата підготовлених фахівців і необхідність їх заміни в суспільстві, економічні збитки, пов'язані з необхідністю відшкодувань наслідків авіапригод, розробка та реалізація заходів із запобігання причин транспортних пригод та інше – являють собою складові цих втрат.